

6. Каленюк І.С. Економіка освіти : [навч. посіб.] / Каленюк І.С. – К. : Знання України, 2005. – С. 74.
7. Економіка народного образования : [учеб. для студентов пед. институтов] / Под ред. С.Л. Кастаняна. – 2-е изд. – М. – 1986. – С. 124.
8. Куценко В.І. Людський капітал як фактор соціального захисту населення: проблеми зміцнення / В.І. Куценко, Г.І. Євтушенко // Зайнятість та ринок праці : Міжвідомчий науковий збірник. – 1999. – № 10. – С. 136.
9. Каленюк І.С. Економічна природа та особливості розвитку освітнього потенціалу України. – Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.01.01. – Економічна теорія. – Київський національний економічний університет, Київ, 2002.
10. Кудін В. О. Освіта в інформаційному суспільстві / В. О. Кудін. – К. : Республіка, 1998. – 151 с.
11. Куценко В.І. Людський капітал як фактор соціального захисту населення: проблеми зміцнення / В.І. Куценко, Г.І. Євтушенко // Зайнятість та ринок праці : Міжвідомчий науковий збірник. – 1999. – № 10. – С. 136.
12. Калініна Л. Специфіка інформаційного управління закладами освіти / Калініна Л. // Освіта і управління. 2003. – Т. 6. – Ч. 3. – С. 47. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://personal.in.ua/article.php?id=636> – Назва з екрану.

УДК 330.342.146 (477)

Вовчак О.Д.

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри банківської справи*

*Інституту магістерської та післядипломної освіти
Університету банківської справи Національного банку України*

Хмелярчук М.І.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної теорії*

*Львівського інституту банківської справи
Університету банківської справи Національного банку України*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Стаття присвячена обґрунтуванню теоретичних та методичних засад формування національної моделі соціально-економічного розвитку України. Доведено доцільність формування концепції соціально-економічного розвитку України на методологічних засадах інституціоналізму та базових принципах концепції людського розвитку. Запропоновано методичні рекомендації щодо проведення комплексу економічних та інституціональних реформ в Україні.

Ключові слова: соціально-економічний розвиток, гуманізація економіки, інститути, інституціоналізм, індекс людського розвитку.

Вовчак О.Д., Хмелярчук М.І. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ФОРМИРОВАНИЯ КОНЦЕПЦИИ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ

Статья посвящена обоснованию теоретических и методических основ формирования национальной модели социально-экономического развития Украины. Доказана целесообразность формирования концепции социально-экономического развития Украины на методологических принципах институционализма и базовых принципах концепции человеческого развития. Предложены методические рекомендации относительно проведения комплекса экономических и институциональных реформ в Украине.

Ключевые слова: социально-экономическое развитие, гуманизация экономики, институты, институционализм, индекс человеческого развития.

Vovchak O.D., Khmelyarchuk M.I. THEORETICAL BASES AND METHODOLOGICAL RECOMMENDATIONS OF FORMATION THE CONCEPTION OF UKRAINIAN SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT

The article deals to theoretical and methodical bases of national model of socio-economic development in Ukraine. The expediency of formation the conception of socio-economic development of Ukraine under the methodical principles of institution theory and basic principles of human development conception is proved. The methodical recommendations of economic and institutional reforms in Ukraine are proposed.

Keywords: socio-economic development, humanization of economy, institutes, institution theory, human development index.

Постановка проблеми. Початок другого тисячоліття ознаменований посиленням антагонізму між швидкими темпами розвитку, які переживає людство в технологічній, економічній, соціальній сферах у розвинутих країнах світу, та не вирішеністю проблем бідності, охорони здоров'я, здобуття освіти тощо у країнах, що розвиваються. Додатковим чинником посилення існуючих дисбалансів є періодичні кризові явища, що виникають у економічній, політичній та інших сферах суспільного розвитку й призводять до поглиблення нерівномірності соціально-економічного розвитку різних країн світу, посилюють соціальну напругу та політичну нестабільність у світі.

Підтвердженням сказаному є глобальна економічна криза 2007-2009 рр., наслідки якої вже давно вийшли за суто економічні межі та загострили міжнародну конкуренцію за право на розвиток, гідний рівень достатку та самоствердження. За цих обставин практично кожна країна світу формує власну модель соціально-економічного розвитку, що базуються на різноманітних політико-економічних, соціально-культурних, філософсько-релігійних та інших цінностях. Водночас поряд з визнанням індивідуальності країн, необхідним є і визнання базових принципів, на основі яких можуть визначатись стратегії соціально-економічного розвитку країн, а також ва-

желі та механізми його стимулювання в умовах сучасного глобалізованого світу.

З цих позицій актуальним є дослідження теоретико-методологічних засад концепцій соціально-економічного розвитку з метою формування базових засад національної концепції соціально-економічного розвитку з урахуванням провідних тенденцій, що характеризують сучасний етап цивілізаційного розвитку, а також передових досягнень економічної науки та соціально-економічної перспективи України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження закономірностей розвитку економічної системи та формування науково-обґрунтованих концепцій соціально-економічного розвитку були і є предметом дослідження практично усіх течій і шкіл в економічній науці. Відтак ці важливі питання не залишили поза увагою такі видатні діячі економічної науки, як: А. Сміт, Д. Рікардо, Ж.-Б. Сей, С. Сімонді, Ф. Ліст, К. Маркс, А. Маршалл, М. І. Туган-Барановський, А. Пігу, Т. Веблен, Й. Шумпетер, Дж. Робінсон, Дж. М. Кейнс, М. Фрідмен, Ф. Хайєк, М. Алле, Дж. Стігліц, М. аль Хак, А. Сен та інші.

Плідно розробляють теоретичні засади та практичні рекомендації щодо пріоритетних векторів розвитку України у економічній та соціальній сферах і вітчизняні вчені, зокрема: О.М. Балакірева, О.І. Барановський, О.Д. Вовчак, А.С. Гальчинський, В.М. Геєць, А.А. Гриценко, А.І. Даниленко, Е.М. Лібанова, У.Я. Садова, В.А. Скуратівський, Т.С. Смовженко, А. Чухно та інші.

Разом з тим вимагає подальших досліджень обґрунтування теоретико-методологічних засад формування національної моделі соціально-економічного розвитку на основі науково-критичного аналізу наукових концепцій соціально-економічного розвитку з позиції їх відповідності як сучасним глобальним

проблемам та цінностям, так і національним особливостям соціально-економічного розвитку України.

Постановка завдання. Метою даної статті є обґрунтування теоретичних засад та формування методичних рекомендацій щодо формування національної концепції соціально-економічного розвитку України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Цивілізаційний розвиток є фактично історичним відображенням становлення та змін моделей соціально-економічного розвитку, що формувались на основі різноманітних поглядів та підходів щодо економічної, соціальної, політичної організації суспільства та значною мірою залежали від конкретних історичних обставин. Відтак концепції соціально-економічного розвитку історично змінювались одночасно із зміною соціально-економічних процесів, а також великою мірою і під впливом розвитку економічної науки. Більше того, увесь розвиток економічної науки є яскравим відображенням становлення науково-обґрунтованих концепцій соціально-економічного розвитку та посилення соціогуманітарної спрямованості економіки (табл. 1).

Гуманістичні принципи економіки, як видно з табл. 1, були закладені ще з моменту формування самого терміну «економіка» у період античності і розвивалися, набуваючи різних форм прояву практично у всіх течіях і школах економічної науки. Яскравим відображенням гуманізаційного вектору розвитку економічної науки у XX ст. та її більшого наближення до реалій життя з наголосом на соціальній природі економічних процесів стала поява нової течії економічної науки – інституціоналізму. Передусім це знайшло відображення у впровадженні категорії «інституція», яка розглядається передусім як соціальний імператив. «Інституції, – на думку інституціоналістів, – це соціальні форми функцій суб'єктів, об'єктів, процесів і результатів економіч-

Таблиця 1

Розвиток гуманістичних принципів в економічній науці*

Етапи розвитку економічної науки	Розвиток гуманістичних принципів в економіці
Виникнення терміну «економіка» (Арістотель)	«Економіка» – це мистецтво організації та збагачення домашнього господарства. Водночас «багатство не є тим головним благом, до якого слід прагнути... У домогосподарстві слід більше піклуватися про людину, аніж про придбання бездуховної власності» [1].
Меркантилізм	Головне завдання економіки – формування національної економічної політики як важливого чинника забезпечення економічного добробуту та соціальної злагоди [2, с.116-143].
Класична школа	Економічна наука – це наука про об'єктивні закони виробництва і нагромадження багатства, «природного порядку» економічної системи та внутрішньої гармонії людського суспільства. Ринковий механізм забезпечує узгодження приватних та національних інтересів [4].
Історична школа	Економічна теорія – це наука про державну економічну політику, яка повинна дбати про розвиток національних продуктивних сил, до яких відносяться як матеріальні блага, так і духовні та морально-етичні цінності [5].
Марксизм	Політична економія – це класова наука, яка вивчає розвиток продуктивних сил і виробничих відносин, сукупність яких формує економічну структуру суспільства, тобто реальний базис [2, с. 319-359].
Маржиналізм та неокласика	Економічна теорія – наука про оптимальне використання обмежених ресурсів для задоволення людських потреб та забезпечення добробуту. Забезпечення економічного добробуту пов'язане передусім з високим рівнем національного доходу, який досягається свободою економічної діяльності та способом його розподілу між членами суспільства [6].
Кейнсіанство	Економічна наука виконує теоретичну та практичну функції. Теоретична функція полягає у дослідженні економічних законів та доведенні теорем, а практична – у забезпеченні соціально-економічної стабільності. Остання не може бути забезпечена лише за допомогою ринкових механізмів, а відтак вимагає регулюючих заходів держави, спрямованих на забезпечення макроекономічної стабільності [3, с. 202-248].
Інституціоналізм	Економіка – наука соціальна, досліджує поведінку людини стосовно матеріальних засобів існування, що має складний, часто ірраціональний характер та значною мірою залежить від інституційних чинників (традицій, звичаїв, моралі, права тощо). Рушійними силами соціально-економічного розвитку є ефективні інститути та інституційне середовище, які забезпечують ефективне функціонування суб'єктів господарювання [7].
Концепція людського розвитку	Людина – центр соціально-економічного розвитку, його бенефіціар та рушійна сила. Розвиток людини передбачає розширення свободи людини, включаючи право на довге, здорове та творче життя; на активну участь в забезпеченні справедливості і стабільності розвитку на нашій спільній планеті [8].

* Складено авторами на основі опрацювання матеріалів [1], [2], [3], [4], [5], [6], [7], [8], [9].

ної діяльності, що забезпечують еволюцію системи суспільного розподілу праці на підставі статутів, норм, правил, інструкцій, регламентів, контрактів, стандартів і порядків» [9].

Саме тому засновник інституціоналізму Т. Веблен наголошував, що соціально-економічний розвиток відбувається шляхом еволюції та «природного відбору» різних інституцій. «Життя людей в суспільстві, так само як і життя інших видів, – відзначає вчений, – є боротьбою за існування і, таким чином, становить процес відбору та пристосування. Еволюція соціальної структури є процесом природного відбору інституцій. Прогрес, що відбувався і відбувається у людських інституціях і людському характері, може бути, взагалі кажучи, зведений до мислення і до процесу примусового пристосування до зовнішнього середовища, яке постійно змінюється з розвитком суспільства і зі зміною інституцій, при яких живуть люди» [7, с. 188].

Подальший розвиток інституціональних концепцій соціально-економічного розвитку знайшов відображення у працях лауреатів Нобелівської премії – С. Кузнеця та Д. Норта. Так, зокрема, у своїй нобелівській лекції С. Кузнець запропонував визначення економічного зростання як «довгострокового збільшення здатності господарства забезпечувати усе більш різноманітні потреби населення за допомогою усе більш ефективних технологій і відповідних їм інституціональних та ідеологічних змін» [10].

На значенні інституціональних чинників у соціально-економічному розвитку наголошував і Д. Норт. Саме інститути, які вчені розглядає як «правила гри» у суспільстві, задають структуру спонукальних мотивів людської взаємодії, спрямовуючи діяльність людини у певне русло: позитивне чи негативне. З цих позицій Д. Норт стверджував, що немає країн приречених на злидні, так як для будь-якого суспільства можна створити ефективні інститути та такі інституціональні межі (інституціональне середовище), які у довгостроковому періоді забезпечать економічне зростання та соціально-економічний розвиток [11, с. 17].

Логічним продовженням гуманістичних тенденцій економічної науки в дусі інституціоналізму на зламі XX-XXI ст.ст. стала концепція людського розвитку, відповідно до якої не лише економічні чинники (зростання національного доходу та ВВП) є показниками добробуту, але й створення в суспільстві можливостей «жити довгим, здоровим і творчим життям» [12, с. 12]. Відтак, базуючись на гуманітарних принципах

соціально-економічного розвитку, з 1990 р. за ініціативою пакистанського вченого М. аль Хака, Організацією Об'єднаних Націй (ООН) для оцінки рівня соціально-економічного розвитку країн використовується агрегований показник – індекс людського розвитку (ІЛР), який є узагальненим показником оцінки людського розвитку за такими трьома базовими складовими: здоров'я і довголіття, доступність освіти і гідний рівень життя. У свою чергу, для кількісного вираження цих трьох показників використовуються наступні індикатори: для оцінки рівня здоров'я та довголіття використовують показник тривалості життя при народженні; для оцінки рівня життя – валовий національний дохід (ВНД) на душу населення (за паритетом купівельної спроможності у доларах США); для оцінки доступності освіти використовують два показники – середня тривалість отриманої освіти дорослого населення (25 років і більше) і очікувана тривалість навчання дітей шкільного віку.

Базуючись на запропонованій методиці щодо розрахунку ІЛР, розробники Програми розвитку ООН (ПРООН) щорічно презентують доповідь про людський розвиток. Зокрема, у Доповіді про людський розвиток за 2013 р. відзначено загальні тенденції покращення значень індикаторів ІЛР практично у всіх країнах світу та акцентовано увагу на прискореному розвитку країн Півдня (Бразилії, Індії, Китаю, Південної Африки тощо). Україна ж у розрахунках ІЛР-2013 серед 187 країн світу перебуває на 78 місці (таблиця 2).

Матеріали табл. 2 є свідченням того, що провідні позиції щодо ІЛР займають країни з високими показниками економічного та соціального розвитку, якими традиційно є країни Західної Європи, США, Японія, Австралія та Нова Зеландія. Тоді як займана позиція України (78 місце) зумовлена передусім низьким економічним потенціалом (ВНД на душу населення на 37% нижчий за середньосвітові значення), порівняно низьким рівнем тривалості життя населення (цей показник також нижчий майже на 2 роки за середньосвітове значення) та водночас високим рівнем освіти населення (показники навчання дітей та дорослого населення є вищими за середньосвітові). Відтак зупинимось більш детально на проблемних аспектах соціально-економічного розвитку України.

Передусім слід звернути увагу на низькі показники ВНД на душу населення в Україні. У цьому зв'язку варто відзначити, що економічний зміст ВНД полягає у тому, що – це «весь дохід, зароблений упродовж року власниками ресурсів, що є рези-

Таблиця 2

Україна та провідні країни світу щодо ІЛР у доповіді ПРООН за 2013 р.*

Країна та її місце в ІЛР	Значення ІЛР за 2012 р.	Тривалість життя при народженні, років	ВНД за ПКС на душу населення, дол. США	Середня тривалість навчання, років	Очікувана тривалість навчання дітей, років 1.
Норвегія	0,955	81,3	48688	17,5	12,6
2. Австралія	0,938	82,0	34340	19,6	12,0
3. США	0,937	78,7	43480	16,8	13,3
4. Нідерланди	0,921	80,8	37282	16,9	11,6
5. Німеччина	0,920	80,6	35431	16,4	12,2
6. Нова Зеландія	0,919	80,8	24358	19,7	12,5
7. Ірландія	0,916	80,7	28671	18,3	11,6
8. Швеція	0,916	81,6	36143	16,0	11,7
9. Швейцарія	0,913	82,5	40527	15,7	11,0
10. Японія	0,912	83,6	32545	15,3	11,6
78. Україна	0,740	68,8	6428	14,8	11,3
Світ	0,694	70,1	10184	11,6	7,5

*Складено авторами за даними [13, с. 144-146].

дентами певної держави, незалежно від того, де ці ресурси використовуються – у власній країні чи за кордоном» [14, с. 62]. Тобто базою для визначення ВНД є валовий національний продукт (ВНП) за вирахуванням амортизації та непрямих податків. У свою чергу ВНП є близьким за змістом до поширеного у національній і світовій статистиці економічного показника, – валового внутрішнього продукту (ВВП), – та відрізняється від нього лише тим, що не включає результатів економічної діяльності нерезидентів і включає діяльність резидентів у інших країнах.

Відтак, якщо аналізувати статистичні дані щодо динаміки ВВП України упродовж усіх років незалежності, то за відповідними аналітичними дослідженнями ВВП України у 2012 р. становив лише 69,3% від рівня 1990 р., тоді як світовий ВВП за вказаний період зріс в 1,74 рази [15]. Відтак, якщо у 1990 р. світовий рейтинг України щодо рівня ВВП становив 32 позицію, а рейтинг ВВП на душу населення – 106 позицію. То у 2012 р. рейтинг України щодо рівня ВВП становив 53 позицію, а рейтинг ВВП на душу населення – лише 126 позицію.

Очевидно, що рівень економічного розвитку відповідним чином впливає і на фінансування соціальної сфери (охорони здоров'я, освіти тощо) (табл. 3).

З таблиці 3 видно, що ВВП на душу населення в Україні був меншим у 2005 р. від вказаного показника розвинутих країн світу у 7,5-5 разів. Більше того, частка ВВП, яка спрямовується на фінансування соціальної сфери у розвинутих країнах є також у більшості випадків удвічі більшою ніж в Україні. Очевидно, що за такого стану фінансування соціальної сфери

в Україні, її рівень розвитку не може бути високим. Внаслідок чого об'єктивно не є високим і рівень суспільного задоволення рівнем життя в Україні та можливостями самореалізації особистості (табл. 4).

Матеріали таблиці 4 є яскравим свідченням врахування ПРООН в рівні розвитку країн не лише економічних, але й соціальних чинників, зокрема таких як: свобода вибору, суспільне задоволення, задоволення життям тощо. Відтак, як бачимо, в країнах з високим рівнем людського розвитку спостерігаються високі показники щодо свободи вибору (ці значення варіюють у більшості випадків в межах 80-95%), задоволення роботою (60-80%), задоволення суспільством (80-95%) та задоволення життям в цілому (6-7,6 балів). Наслідком високого рівня економічного та соціального розвитку є в цілому досить високий рівень довіри до влади (58-65%, за виключенням Японії).

В Україні ж, на фоні високо розвинутих країн, показники соціального розвитку не є високими. Так, зокрема, не є високим рівень задоволення життям в цілому (5,1 бали), не високим є рівень свободи вибору (53%), задоволення роботою (61,4%), а відтак низьким є і рівень довіри до державної влади (лише 24%), що у свою чергу призводить до соціальної напруги в суспільстві та політичної нестабільності.

Висновки. Таким чином, враховуючи вищевикладене, вважаємо, що успішний розвиток процесів національного державотворення в Україні вимагає прийняття на державному рівні національної концепції соціально-економічного розвитку, яка повинна базуватись на гуманістичних принципах економіки, що знайшли відображення у сучасній концепції люд-

Таблиця 3
Ресурсні можливості фінансування соціальної сфери провідними країнами світу та України*

Країна та її місце в ІЛР	ВВП на душу населення за 2005 р., млн. дол. США	Фінансування соціальної сфери, % від ВВП	
		охорона здоров'я	освіта
1. Норвегія	46982	8,0	7,3
2. Австралія	34548	5,9	5,1
3. США	42486	9,5	5,4
4. Нідерланди	37251	9,4	5,9
5. Німеччина	34437	9,0	4,6
6. Нова Зеландія	24818	8,4	7,2
7. Ірландія	35640	6,4	5,7
8. Швеція	35048	7,8	7,3
9. Швейцарія	37979	6,8	5,4
10. Японія	30660	7,8	3,8
78. Україна	6359	4,4	5,3

* Складено авторами за даними [13, с. 162-164].

Таблиця 4
Показники соціальної інтеграції в Україні та розвинутих країнах світу*

Країна та її місце в ІЛР	Задоволення життям (за 10-бальною шкалою: від 0 до 10)	Задоволення свободою вибору, %	Задоволення роботою, %	Задоволення суспільством, %	Довіра до влади, %
1. Норвегія	7,6	93,0	...	92,8	54,0
2. Австралія	7,4	94,0	87,4	91,9	53,0
3. США	7,1	85,0	87,4	83,8	38,0
4. Нідерланди	7,6	91,0	94,5	94,5	60,0
5. Німеччина	6,7	89,0	89,0	93,9	43,0
6. Нова Зеландія	7,2	93,0	89,30	88,1	64,0
7. Ірландія	7,0	95,0	89,1	93,6	53,0
8. Швеція	7,5	93,0	91,8	92,5	64,0
9. Швейцарія	7,5	88,0	...	93,5	58,0
10. Японія	6,1	78,0	76,2	84,6	23,0
78. Україна	5,1	53,0	61,4	71,4	24,0

* Складено авторами за даними [13, с. 175-177].

ського розвитку. Виходячи з базових засад концепції людського розвитку, яка методологічно базується на неонституціоналізмі, а також враховуючи пріоритетні проблеми соціально-економічного розвитку України, пропонуємо наступні методичні рекомендації щодо формування концепції соціально-економічного розвитку України:

- по-перше, імперативом розвитку України у ХХІ ст. повинна бути орієнтація на досягнення високих показників економічного та соціального розвитку на основі проведення комплексу економічних та інституційних реформ, котрі формуватимуть надійну базу забезпечення позитивної економічної динаміки, а відтак стануть фундаментом забезпечення соціальних гарантій в суспільстві;

- по-друге, економічне реформування економіки України, на наш погляд, повинно відбуватись на основі комплексу секторальних реформ як у реальному, так і фінансовому секторі та з урахуванням важливої ролі національної банківської системи як головного фінансового посередника та кредитора національної економіки;

- по-третє, в умовах перманентної інституційної кризи в Україні забезпечення економічної, соціальної та політичної стабільності є неможливим без ліквідації інституційних перешкод соціально-економічного розвитку України на основі забезпечення надійного захисту прав та свобод людини, утвердження демократичних цінностей як основи самореалізації людини в економічній, політичній та суспільній сферах.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Аристотель. Политика. Сочинения: в 4 т. – Т. 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/polit/aristot/index.php.
2. Історія економічних учень : підручник: У 2 ч. – Ч. 1 / За ред. В. Д. Базилевича. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2006. – 582 с.
3. Історія економічних учень : підручник: У 2 ч. – Ч. 2 / За ред. В. Д. Базилевича. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2006. – 574 с.
4. Сміт А. Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй: Пер. з англ. – К. : Port-Royal, 2001. – 596 с.
5. Фридрих Лист. Национальная система политической экономии / Составление и предисловие В. А. Фадеева. – М. : Издательство «Европа», 2005. – 380 с.
6. Маршалл А. Принципы экономической науки: В 3 т. – М. : Прогресс, 1993. – Т. 1. – 415 с.
7. Veblen T. The Theory of Leisure Class. Edited with Introduction and Notes de M. Banta. – Oxford University Press, 2002. – 263 p.
8. Mahbub ul Haq. Reflections on Human Development. – Oxford University Press, 1995. – 252 p.
9. Іншаков О. В., Фролов Д. П. Інституція – ключ до розуміння економічних інститутів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/et/2011_1/4_insh.pdf.
10. Simon Kuznets. Prize Lecture: Modern Economic Growth: Findings and Reflections [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/economics/laureates/1971/kuznets-lecture.html.
11. Норт Дуглас. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики / Пер. с англ. А. Н. Нестеренко. – М. : Фонд экономической книги «Начала», 1997. – 180 с.
12. Реальное богатство народов: пути к развитию человека. Доклад ООН о развитии человека, 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hdr.undp.org/en/media/HDR-2010-RUCContents-reprint.pdf>.
13. Human Development Report 2013. The Rise of the South: Human Progress in a Diverse World [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/14/hdr2013_en_complete.pdf.
14. Панчишин С. Макроекономіка : навч. посібник. – К. : Либідь, 2001. – 616 с.
15. Валовий внутрішній продукт (ВВП) України, 1990. – 2012 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nauka.kushnir.mk.ua/makroekonomika/gdp/gdp_ukraine.html.

УДК 331.(477) (05)

Гордієнко Л.А.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів
Черкаського державного технологічного університету

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ В ЕПОХУ ПОСТМОДЕРНІЗМУ: ФІНАНСОВИЙ АСПЕКТ

Розглянуто окремі особливості фінансового забезпечення соціальної сфери. Виконано порівняльний аналіз стану соціальної сфери України та окремих європейських країн. Запропоновано теоретико-методологічні підходи щодо розвитку соціальної сфери в умовах постмодернізму.

Ключові слова: постмодернізм, соціальна сфера, фінансове забезпечення, соціальний захист, пільги.

Гордиенко Л.А. РАЗВИТИЕ СОЦИАЛЬНОЙ СФЕРЫ УКРАИНЫ В ЭПОХУ ПОСТМОДЕРНИЗМА: ФИНАНСОВЫЙ АСПЕКТ

Рассмотрены отдельные особенности финансового обеспечения социальной сферы. Выполнен сравнительный анализ социальной сферы Украины и отдельных европейских стран. Предложены теоретико-методологические подходы к развитию социальной сферы в условиях постмодернизма.

Ключевые слова: постмодернизм, социальная сфера, финансовое обеспечение, социальная защита, льготы.

Gordienko L.A. UKRAINE SOCIAL DEVELOPMENT IN THE ERA OF POSTMODERNISM: THE FINANCIAL ASPECTS

Several specific features of financial provision of social services. A comparative analysis of social Ukraine and selected European countries. A theoretical and methodological approaches to social development in terms of postmodernism.

Keywords: postmodernism, social, financial security, social security, benefits.

Постановка проблеми. Динамічне забезпечення соціального розвитку має зумовлюватися гармонічним поєднанням двох складових цього розвитку

– економічної та соціальної систем. Оскільки значна кількість праць вітчизняних та зарубіжних науковців присвячена розвитку економічної системи,